

VESZPRÉMMEGYEI UJSÁG

Politikai lap. — Megjelenik minden csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési árak: Egész évre 16 kor. Fél évre 8 kor.
Negyed évre 4 kor.

Lelkészek, tanítók, községi jegyzők 12 koronáért
kapják a lapot.

Egyes szám ára 16 fillér.

Feladó szerkesztő és laptulajdonos:

Uj. Matkovich László.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Veszprém, Kossuth Lajos-utca 22.
Telefon: 174.

Csütörtökön, pénteken, vasárnap és hétfőn a lapok
az utcán is árusítottnak.

Lapunk jövő csütörtöki száma a kettős ünnep miatt nem jelenhetik meg. A legközelebbi szám tehát csak jövővasárnap fog megjelenni.

Előfizetőinkhez!

Most egy éve, az akkor is már tele-mesen megdrágult nyomdai előállítási költsé-gekre hivatkozva kénytelenek voltunk lapunk előfizetési díját 12 koronáról 16 koronára felemelni. Hogy csak ilyen mértékben emel-tük az árakat, már az is áldozat volt tőlünk a többi veszprémi lapársaink áremeléséhez viszonyítva, mert amig ezek hetenként csak egy lapot adnak (jobbára hat oldal terjede-lemben) olvasóinknak, addig mink hetenkint kétszer négy oldalas, tehát összesen nyolc oldal terjedelemben jelentjük meg lapunkat. Ehhez járul a hetenként kétszeri expedálás költsége.

Igaz, hogy a régi, jó békés időkben is ugyanazért a díjért adtuk kétszeres terjede-lemben megjelenő lapunkat, mint többi lap-társaink. Ámde a mai viszonyokat hasonli-tani sem lehet az akkoriakhoz! Sőt még az egy év előtti állapotokhoz sem, mert azóta lapunk előállítási költsége több, mint két-szeresére emelkedett.

Ez indít tehát bennünket arra, ez teszi kényszerű kötelességünké, hogy a felszapo-rodott kiadások egy részét olvasóközönsé-günkre hárítsuk át oly módon, hogy elő-fizetési árainkat 1919. január hó 1-től kez-dőleg — a hetenként kétszer megjelenésnek és expedálásának megfelelően —

egész évre	28 K-ra,
félévre	14 "
negyedévre	7 "
egy óra	2 K 34 f-re

emlíjük fel.

Kérjük előfizetőinket, hogy előfizetési-keket mielőbb megújítani, illetőleg a már be-küldött díjakat a fenti összegre kiegészíteni/ sziveskedjenek.

Hazafias üdvözléssel
Veszprémmegyei Ujság
kiadóhivatala.

Fekete Karácsony.

Soha még feketébb Karácsonya nem volt a magyarnak, mint ebben az esztendőben lesz. Azelőtt keblén me-lengetett idegen népek által megcsön-Kitva, megalázva senyved nemzetünk a kényszerűség igája alatt és nincs egyet-len jóakarónk, aki az igazság szent nevében védelmünkre kelne.

Magunk nem vagyunk képesek erre. Legalább ma még így látjuk, így tudjuk. A wilsoni elvek becsületés ér-telmezése folytán lesaktuk a fegyvert s ma még az a kátholmi erő sem áll rendelkezésünkre, amellyel a belső rendet és közbiztonságot megóvhat-nánk; nemhogy olyan, amivel hazánk területi épségét megvédelmezhetjük a betörő ellenségek ellen. S amig ezek — gyengeségünk és tehetetlenségünk tudatában — darabonként szakgatják le országunk legszebb, legértékesebb vidékeit. — itthon a szürke közöny üli meg a kedélyeket és — az öntu-datos, szervezett munkásságot kivéve — a dologkerülés terpeszkedik minden-fel s csap át — szerencsére csak szórványosan — a lényeg mindenkor megőrzésére. Az aggódo hazafiak lelkét pedig nehéz gond, sötét bú és szomorúság tölti be.

Fekete, igen fekete lesz a Kara-csonyunk! S mintha az idő is együtt akarna gyászolni velünk, a felüdítő szép, fehér hó helyett gomolygó köd, eső és sár mindentűn.

És ilyen körülmények között adná ki kezéből az ügyek vezetését a magyar kormány, amely a nép bizal-mára hivatkozva ragadta magához a hatalmat rövid néhány nap alatt? Lemondana hivataláról és átadná az országot az ántántnak csak azért, mert az megszegte a vele jóhiszeműen kö-tött fegyverszüneti szerződésünket? Nem, ezt nem teheti meg!

Nem teheti meg, mert megint megcsalódnék feltevésében. Nem kö-vetkeznék ugyanis be, amire a kor-mány számít: az ántánt katonai dik-taturája s az által legalább a belső rend megeremtése. A hidegen számító ántánt nem fog ide békésen megszálló csapatokat küldeni azért, hogy ben-nünket a saját anarkiánktól megvédel-mezzon.

És megcsalódnék abban is, hogy az ántánt, amely előtt a csehek bor-zasztóan befeketítettek minket, mint a wilsoni elvek egyikének megvalósulását bíráló el radikális átalakulásunkat. Ok máris bolshevikieknek tekintenek ben-nünket s ha elhatároznák magukat a „rendcsinálás“-ra, az csak olyanforma lenne, mint ahogyan most Orosz-szágban teszik. Akkor pedig vége itt minden demokráciának és radika-lizmusnak, de vége az egész nemzet-nek is.

Ilyen leigázásnak az országot nem teheti ki a magyar népkormány, amely vegyes összetételében is a magyar nép bizalmát bírja. Legyen hát bizalommal s is saját maga és tagja iránt s azo-kat a kérdéseket, amelyek pártjaikat egymás ellen hangolják, igyekezzenek kikapcsolni, hogy ne szétforgácsolt, inkább megsokszorozott erővel védel-mezhessék még ennek a szerencsétlen nemzetnek létérdekeit.

A Karácsony, ha fekete is, mégis csak a Megváltó születésének ünnepe. Azé az Istenemberé, aki szeretettel és békét hirdetett a földön! Lehetetlen, hogy a magyar nép számára, amely ennek a két világot uraló eszmének, mint csupán időlegesen elkobzott tu-lajdonának olyan fényes tanujelét szol-gáltatja, saját nemzetiségei és a külföldi ellenségekkel szemben, ne született volna meg a Megváltó.

Azért hát bizzunk és bizva imád-kozzunk.

Veszprémmegyei Ujság.

Lapunkra 1919. január 1-től kezdve új előfizetést nyitunk.

Előfizetési ár:

egész évre	28 K
fél évre	14 "
negyed évre	7 "

Egyes szám ára a csütörtöki és vasárnapi lapból 20 fillér.

Lelkészek, tanítók, k. jegyzők évi 24 koronáért kapják a lapot.

Hirek.

Boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk lapunk olvasóinak, munkatársainak és jóbarátainak.

— A főispán Vértessy tanfelügyelő-ért. Abból az alkalomból, hogy a nagyva-zsonyi tanítókör a minapi ált. tanítógyűlésén dr. Vértessy Gyula tanfelügyelő sze-mélye ellen irányzott mozgalmat kezdett, dr. Rainprcht Antal, vármegyénk főispánja in-dította érezt magát az összes megyebeli tanítótestületekhez egy körlevelet intézni, a melyben a következőket mondja:

— Sajnálattal kellett értesülnöm a ta-nítószög köréből kiindult azon eljárásról, a melylyl egyesek a vármegye tanfelügyelője, dr. Vértessy Gyula ur ellen mozgalmat indi-tottak és annak hangoztatásával, hogy nem tanítói szökből került állásába, hivatalától való megváltását szorgalmazták. Anélkül, hogy

kerékkötője akarnék lenni a kívánatos egyéni szabad vélemény nyilvánításának, amelyet már a mai kormány megjelenése előtt jóval régebben a legteljesebb mértékben respektáltam, mégis mint a kormány exponense, de mint ember is: kötelességemnek tartom, hogy rámutassak a mozgalom helytelenítésére olyan emberrel szemben, mint a vármegye tanfelügyelője, dr. Vértessy Gyula ur, akinek képességei mindenki előtt kell, hogy ismertek legyenek. Mint közhivatalnok, nem egy alkalommal tett már bizonyosságot a közoktatásügy iránti buzgó odaadásáról és a tanítótestület érdekében kifejtett nemes törekvéseiről. Vármegyém kulturálatlan és öregbítésére mindenkor szép sikerrel koronázta. Már a múlt hivatali működésem alatt nagy megnyugvásomra győződtem meg arról, hogy Vértessy tanfelügyelő művészi, költői lelkülete a legpéldásabb atya gondosságával érezlette mérhetetlen jóindulatát és nemes kartársias érzését, úgy a tanítótestület összességével, mint annak ő hozzá bármely kérdésben forduló egyes tagjaival szemben. Mint hivatali főnök éppen ezen kartársi együttérzését a tanítótestülettel becsületes nevezett tanfelügyelőben legjobban és így csaknem megütözéssel határos most csodálkozásom afelett, hogy Veszprém megye tanítótestülete a tanfelügyelői hivatal betöltésénél éppen erősebb kartársi kapcsolatot keresésére építi mozgalmát, amikor tanítókat követel a tanfelügyelői székbe. Őszintén sajnálom, hogy a tanítótestület formai indokokért fejadja a bevált valóságot és a demokráciának talán tévesen értelmezett erejét egy oly egyént kíván utjából sodorni, aki nemcsak Veszprém vármegye, hanem sokat szendvedett, agyonconkitott kis magyar hazánknak is dicsősége.

A főispán azután a szerdai tanítógyűlésen, — amelyről máskor hírtünkben referálunk — visszatért a kóriratra és kifejtette, hogy legkövetkező sém volt szándéka a tanítókat egyéni véleménynyilvánításukban korlátozni, azonban ő úgy volt informálva, hogy Vértessy személye ellen indult meg akció, amit nem helyeselhet. Örömmel konstataulta ennek cáfolatát. — No mert ezen a szerdai gyűlésen már tényleg nem volt semmiféle személyeskedő hangulat.

— Szakadás a Veszprémi Nemzeti Tanácsban. Dr. Rainprecht Antal, a Veszprémi N. T. -nak annakidején egyhangú lelkesedéssel megválasztott elnöke főispán-kormánybiztossá nevezetvének ki, tisztességét lemondott. Ennek folytán szükségessé vált új tanácselnök választása, aminek a múlt vasárnap, dec. 15-én kellett megtörténni az e célból egybehívott intézőbizottsági gyűlésen. A polgárság dr. Óvári Ferenc volt képviselő akarta, a szociáldemokraták azonban — habár elismerték Óvári elvülhetetlen érdemeit — tiltakoztak ellene s Neumayer Imrét, a szociáldemokraták helybeli vezérét kívánták elnökül. Ez hevesebb vitára adott alkalmat, aminek során dr. Rupert Rezső ügyvéd, a veszprémi kisgazdapárti ügyész a polgárság többségére figyelmeztette a szociálistákat, ami ezeket fölíngrelte s beszédét végig sem hallgatván, kivonultak a tereméből. A beunmaradtak aztán nagy többséggel dr. Óvári Ferencet választották meg elnökül s melléje alkalommal Neumayer Imrét. A szociáldemokraták azonban kiléptek a N. T. -ből s a naha Ondri Ferenc a pártok egységes működésének megtartása végett lemondott az elnökségről és azt levélben bejelentette a szociáldemokraták pártjának, a szociálistáknak — párhatározat folytán — nem vonták vissza kilépési bejelentésüket, hanem azt kívánták, hogy soralköbül többben legyenek a N. T. -ban képviselve. E célból ma, vasárnapra egy pártgyűlést hívtak össze; amely e kérdésben dönteni lesz hivatalos. — Őszintén sajnáljuk, hogy egy félreértés — mert ismét nem egyébről van szó — szakadást idézett elő a N. T. kebelében. De reméljük, hogy az eljuttatottak sikerüljenek kiengyelíteni s a tanács tagjai, akik valamennyien tiszteltremélt férfiak, újból szavartalan összhangban működhetnek a

közérdek javára. Ezt — nézetünk szerint — csak elő fogja mozdítani dr. Rupert Rezsőnek lapunk mai számához mellékelte s Erdős Béla máv. főmérnökhez intézett nyílt levele, amelynek közreadása iránti kérését annál szívesebben teljesítettük barátunknak, mivel abban nem személyek ellen nyílt, csupán az elvek magasabb nézőpontjából vitáink. Fajdalmas, sőt bizonyos mértékig önmagukat lesújtó ítélet lenne, ha derék szociáldemokratáink — akiknek érdemeit és elismerése méltó tulajdonságait főispánunkkal együtt mi is minden adott alkalommal elismertük — ezt a levelet is félreértének és az emberi szellem gazdag tárházából meríthető ellenérvek helyett a főmeghatásra szorultának válaszadásukban. Ami annál igazságtalanabb lenne, mert hiszen — amiként a vége felé meghiggadó nyíltleveli hangja is bizonyítja — Rupert barátunk a legnemesebb eszmények rajongója, aki mint ilyen, senkit gyűlölni nem is tud, csupán szeretni. Csak egy hibája van, ami egyuttal erénye is, s ami ügyvédi foglalkozásában is jellemzi, hogy azt az ügyet, amelynek szolgálatába szegődött, cserbenhagyja és a maga igazságát elhallgatni nem képes. De ez csak tiszteltetés és hasonló, erős meggyőződéssel teitelt ellenfeleket, nem haragzó ellenségeket érdemel.

— Városi közgyűlés Veszprémben. Veszprém város képviselőtestülete szerdán, a hó 18-án közgyűlést tartott dr. Komjádi László polgármester elnökségével. A gyűlésről helyszüke miatt bővebben nem tudósíthatunk, csak röviden megemlíjük, hogy a Nemzeti Tanácsnak közlélmzési intézkedéseit jóváhagyták, a népkonyhat városi kezelésbe vették, a rendőrség és városi alkalmazottak fizetését rendezték, a kéményseprési díjakat fölemelték stb.

— A tanítógyűlés epilógusa. E cím alatt közzöltük a minap Göndör Ferenc segédtanfelügyelőnek egy nyilatkozatát, amelyre az abban aposztrofált Neumann Sándor tanító az alábbi választ közreadására kért fel. Teljesítjük ezt az „audiatur et altera pars” elve alapján s ama reményben, hogy ez a levél valóban a legutolsó epilógusa lesz ama nevezetes tanítógyűlésnek. — Mint jellemző kell még felemlitenünk, hogy a nagyvárosi tanítótestület hozzánk beküldött vitáiratát, — amelynek közlését csütörtöki szerkesztői úzenetünkben megokoltan tagadtuk meg — röpiratban is kinyomatta és a szerdai tanítógyűlésen szétosztotta. Jellemző ez a türelmetlenség-annál inkább, mert mi a múlt vasárnap, tehát a lap megjelenése után kaptuk kézhez a jelzett írást és így annak közlése még akkor sem állott volna vasárnap módunkban, ha a hangja egyébként minősítette volna reá. A levél így szól:

„Milyen tisztelt szerkesztő ur! Mint az a bizonyos „tudósító”, aki a dec. 3-án lefolyt vármegyei tanítógyűlés eseményeit becses lapjában részben ismertette, óhajtanék — szíves engedelmével — Göndör Ferenc segédtanfelügyelő ur nyilatkozatához néhány megjegyzést fűzni. Én a segédtanfelügyelő ur személyét, avagy hivatali működését kritika tárgyává nem lettem; ami a jogos bírálatot — és e részben nem állok egymagamban — kiváltotta, az a törekvés volt, mellyel egyesek egy látszólagos elvi, de lényegében valószínűs személyi kérdést tücsövaként dobtak bele a tanítói közvéleménybe. Ha Göndör Ferenc segédtanfelügyelő ur személyének a kérdésbe való kapcsolását már eleve helytelenítette, amit készséggel nyugtázok, úgy csak egy csapáson haladunk, de ez még nem jelent azt, hogy a közgyűlést megelőző értekezleten, valamint a közgyűlésen, ugyanaz a tanítótestület, mely különben is a delphi-i jósda szerepét arrogálja a maga számára és a közgyűléseken orákulumszerű kijelentésekkel akarja folyton a tanítótestületet elkábítani, ezt meg nem tette volna. Aki a nagyvárosnyitak körlevelét csak egy pillantásra méltatja, megállapíthatja, hogy ott igenis személyes előtendenciák voltak. Ők abban a kérdéses levélben

kifejezetten kívánták Göndör urat a megye tanítótestületének élére állítani. Mit jelent ez akkor, mikor a tankerület élén Vértessy dr. áll? Mellőzöm a feleletet. De az elnöki segédtanfelügyelő ur is így látta a dolgokat, hiszen az előterkeztelen letárgyalatott minden pontot és csak akkor hagyta el a tárgyalótermet, midőn a kérdéses pontról volt szó. Azt pedig a tárgyalás utolsó pontjával hagyta, éppen a személyi tendenciákra való tekintettel.

Igy tehát — mint távollevő — meg sem állapíthatja, mennyiben volt szükséges Rupert Róbert fellépésére. Az pedig, hogy a kérdés személyes élet az előterkeztelt levele a napirendről, nem az indítványozók, de némileg a Rupert Róbertek érdeme.

— Ma is vallom és állítom, hogy e kérdés igenis kidőszott a nyilvánosság után, erről beszélni kellett. Amit a gyűlés lefolyásáról „tendenciósusan” elhallgattam, azt a vármegye tanítótestületének reputációjára érdekében tettem. Még ma is szégyenpírral arcomon gondolkodom ama jelenetekre, melyekben kidobással akarták egy kartársamba a szót befojtani a szólásszabadság nagyobb dicőőségére! Ahol a szent szabadság jegyében kizáró indítvánnyal, „fűlnél fogva” való előráncigálással terrorizáltak! Azt pedig méltóságos elhinni, hogy más alkalommal, más körülmények között nyújtott bizalomnyilvánításnál a Rupert Róbertek is készséggel nyújtották volna segédtanfelügyelő urat jogosan és méltán megillető babért, melyre ugy hivatali működésével, mint elnöki ténykedésével rászolgált.

A delphi-i jósda modern papjaihoz, a nagyvárosnyi áll. tantestülethez is lenne pár szavam. A jó urak különös szerepben résztvelegnek és a jó izlés és szerénység rovására nem is egy hónap leforgása alatt már a másodikkor „körlevél”-ben nyilatkoznak meg. Az első körlevél tartalmáról itt már nem kell beszélni. Törekvésüket, intencióikat megbíráltuk. Volt szava ez ügyben a vármegye tanítótestületének, a közigazgatási bizottságnak, a helyi sajtónak, a főispánnak. Mindeme faktorkor a mi álláspontunkat tették magukévá. Úgy látszik, a „tisztán magasra elvekből” utazó társaságnak táj a fiaskó. Am a nagyvárosnyi orákulum nem jött zavarba. A dec. 18-iki gyűlésen újabb körlevelben hallat magáról. Bűrköltán, név megjelölése nélkül gyanusít, vádol, „vastag célzatossággal, jegyzőkönyvhamisítással és — égi borzalom — a tanítótestület legfontosabb határozatának elhallgatásával”, elfeledvén megjelölni ama „legfontosabb” határozatot, bölcsen hallgatván arról is, ki követte el mindezeket. Mint a macska a forró kását, ádáz haraggal kerülgeti személyemet, hogy: „csak a Neumann Sándor tollából, tehát a gyűlés jegyzőkönyvvezetőjének tollából kikerült cikk mellé állították stb. Hát urak, ebben a harcmodorban nem követek senkit. Nyelvönggetésükre, duhajkodásukra nem reagálok. A sárral dobáló elsősorban önmagát piszkítja be. De urak, a „Pápai Hírlap” dec. 7-i számában megjelent tudósítás igazán „vastag célzatossággal” említi a gyűlés eseményeit, midőn így ír: „ily értelemben a megye tanítótestületének a mostani tanfelügyelő érdemeinek elismerése mellett is tisztán elvi okokból Göndör Ferenc segédtanfelügyelőt óhajta megválni elemi népoktatás élére állítani.” Kérünk tehát sürgősen — ha következtetések — körlevelet a Pápai Hírlap tudósítása ellen. Különben azt hinnem, hogy ez az általam elhallgatott „legfontosabb” határozat, melyet fájlalva nélkülöztek. Szóaljton meg tehát az „elvek” jogaiért annyit körlevelező orákulum, az igazság védelmére kizárólag patintrozott jogánál fogva, melyet a maga részére a tanítótestület körében arrogált. Nyilatkozatát várjuk arra a csupán csak bizalmasaihoz intézett állítólagos levélre is, hol donkíhoti harca buzdít ama nemlétezők ellen, kik „intenciónk és Göndör személye ellen” hajszát indítottak! (Ez az elvek harca!)

A tendenciószerű fordítások inkább a „Pápai Hírlap”-ban elhelyezett tudósítás lehet a példányképe, melynél jobban nem is bi-

lagos emelésben részesült. — Itt említjük meg, hogy a belügyminiszterium jan. 1-től kezdve az egész országban egységesen kívánja rendezni a rendőrség fizetését és pedig oly módon, hogy a tisztviselők fizetése a fővárosi fizetésrendezésnek 80, a legénységének 90 százaléka arányában lesz felémelve. Ha ez bekövetkezik, a Veszprém városi fizetésrendezés tárgyatlanná válik. Am azért nem baj, hogy megtörtént, legalább a képviselőtestület kifejezett adott a rendőrség iránti elismerésének és jóakarátának.

Tisztelettel tudatjuk, hogy a **Siófoki Központi Tejesarnokot** megvettük.

Bárki másnál **előnyösebb feltételek mellett vásárolunk**

tejet.

Arajanlatokat kér:
Havasi Vajvállalat
Siófoki Tejesarnoka Siófok,
vagy Központja Kaposvár.

Képes újságok (több, de nem teljes évfolyam) és makulatur papíros eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Perzsia, — —
Breitschwanz,
Sealskin — —

kabátok

Alaska, kék, ezüst,
fehér róka — — —

boák

karmantyuk
nagy választékban

KEMÉNY SZÜCS
SZÖRMEÁRUHÁZABAN

Budapest, VI., Andrássy-ut 6.
Árjegyzék ingyen. Telefon 62—76.

Vidéki rendelések postán is eszközöltek.

HIRDETÉSEKET

FÖLVESZ

A KIADÓHIVATAL.

BIRTOKOKAT

keresek megvételre, tekintet nélkül terjedelmükre. Közlendő a birtok művelési ága, termérték, a birtok tehertételei, részletes leírása az épületeknek, fundus instruktur részletezése, vasuti állomás s a birtok ára.

Ajanlatokat kér:

farádi Balogh Constantin
banküzlet
Budapest, VI., Vörösmarty-utca 41.

Telefon 170—91

Felhívás.

Az Almádi-fürdőrészevnylársaság 1918. évi november 10-én tartott rendkívüli közgyűlésében elhatározta a társaság felszámolását. Ezért alulírott igazgatóság felhívja a társaság hitelezőit, hogy követeléseiket a hirdetmény harmadszori megjelenésétől számított 6 hónapon belül érvényesítsék, mert a követelés érvényesítésében késedelemes hitelező a részvénylársasággal szemben csak annyiban kereshet kielégítést, amennyiben a társasági vagyonnak felosztása tényleg még meg nem történt.

Veszprém, 1918. évi december hó 4-én.

Az Almádi-fürdőrészevnylársaság igazgatósága.

KÖLCSÖNÖKET

köztisztviselőknek, nyugdíjasoknak fizetési előjegyzésre életbiztosítással kezesség nélkül, továbbá földbirtokokra, házakra ötven évtől egész halvaévtől évi törlesztésre, második helyre tíz évi törlesztésre.

Vessék örökségeket, házrészeket, életbiztosítási kötványeket, ezüstneműeket.

farádi BALOGH CONSTANTIN

BUDAPEST, VI., Vörösmarty-utca 41. szám.

Telefon 170—91. (Válaszbélyeg csatolandó)

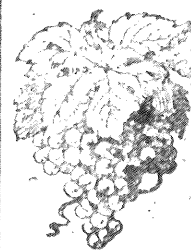
Inkolaszerek, rajzszerkek, papírok, minden e szakba vágó cikkek a legolcsóbb áron kaphatók

PÓSA ENDRE
könyvkereskedésében

Veszprém, Rákóczy-tér 3. sz.
(Saját ház.) Telefon 93.

Minden iskolában használható tankönyvek raktáron vannak.

Felhívás szőlőtelepítésre!

Elsőrendű garantált filoxeramentes Nova-féle hazai Magántermő gyökeres szőlővessző eladás kedvőzmenyes áron. Készlet keletmillió. Mindenütt telepíthető. Jó siker várható Nagyban telepítésükre, elhanyagolt, kipusztult régi szőlők újiatelepítésére, valamint hiányok pótlására ajánlható. Nova-féle fehér és külön vörösbort termelő fajokban kaphatók.

Ára igen szép dús, erős gyökerezű, szavatolt elsőosztályú minőségben ezerdarabonként K 300.— Tavaszi szállításra, a rendelést követő ősszeg előzetes beklüldése ellenében szállítatik. csomagolásért csak saját kiadásainkat vesszük utánvetve. Aki jó és sok bort öhajit kevés költséggel termelni, az már most rendelje meg gyökerezését. Ki most rendel, az a tavasszal idejekorán fog ültethetni. Az uradalmi szőlők részére is igen nagy mennyiségű rendeléssel. Rendeléseket: név, lakhely, utolsóposta, megye és rendeléstartás vasútállomás pontos feltüntetésével a pénzügyi szelvényén is megküldhető, vagy ajánlott levél által kérjük beklüldeni, cím:

„NOVA” szőlővessző- és szőlőoltványtejepek kezelősege
ARAD, Szabadság tér 10.

A Magyar Országos Biztosító Intézet R. T. veszprémi központja **szervező és üzletszerző tisztviselőket keres.**

Jelentkezni lehet az intézet irodájában (Veszprém, Kossuth Lajos-u 25.)

Viszkotagséget, Sömört, Rührt leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleisch-féle eredeti törvényesen védett „Skaboform“-Kenőcs.

Nincs szaga, nem piszkít. Mindig eredeti poecies Dr. Fleisch-félel kérjünk. Próba tégely 4— K, nagy tégely 6 K, család tégely 15 K.

Veszprémi és vidéke részére Néreltár:
Kocsuba Emil „Fekete sas” gyógyszerárta Veszprémben.
Vételnél a Skaboform-védjegyre ügyeljünk.

Előre lássuk el magunkat **szőlőkötöző-papírszíneggel.**

A folytonos gyártási zavarok s a nyersanyag nehéz beszerzése folytán kétséges, hogy a következő szezonban lesz-e egyáltalán szőlőkötöző anyag. Azért ajánljuk kitűnő Rafflapottó papírszínünket, kapható bármily nagy mennyiségben azonnali és későbbi szállításra.

Papírángyári és Kereskedelmi Rt.-nél
Budapest, VII., Rákóczi-ut 6.
Sürgény cím: Papírtaxi. Telefon 80—06

Nyilt levél

a Veszprémi Nemzeti Tanács intézőbizottságának f. hó 15-én tartott elnökválasztó ülése alkalmából

ERDŐS BÉLA barátomhoz, a Máv. főmérnökéhez Veszprém.

Igen tisztelt Barátom!

Összejöttünk ma a városházára, hogy a Veszprémi Nemzeti Tanács volt elnöke, dr. Rainprecht Antal, helyett, kit időközben kormánybiztos-főispánná neveztek ki, új elnököt válasszunk.

Már eleve úgy egyeztünk meg szociáldemokrata barátainkkal, hogy népgyűlést nem hívunk egybe, mert ez nem kívánatos izgalmossal járna, hanem az intézőbizottság maga ejti meg a választást.

Nos összejöttünk.

Neked és szociáldemokrata elvtársaidnak — mielőtt a jelenlevő polgári többség csak szóhoz juthatott volna is — az volt a kívánságunk, hogy az elnöki állást szociáldemokratával töltsük be. Mintegy ultimátumként hoztátok elvbarátaitok üzenetét, hogy Neumayer Imre, a helyi szervezeteknek elnöke, legyen az elnök.

Ezzel szemben rámutattam arra, hogy Veszprém város közönségének többsége a polgárság; ennek köréből kell tehát elnököt választanunk, mert világszerte elfogadott parlamentáris elv, hogy a kisebbség a többség fölött nem uralkodhatik. Ez sértené nemcsak az igazságot, hanem a többséghez tartozók önértékét is.

Illusztráltam a francia forradalom idejéből vett példákkal, hogy a kisebbség uralma mindig terrorra vezet s véresen megboszulja magát. A francia jakobinizmus is — Franciaország akkori kisebbsége — mely klubjai segítségével annak idején kezébe ragadta a hatalmat, azt csak ideig-óráig tudta megtartani. Tengernyi vér és köny árán, miután a kisebbségi terror legyilkolta a nemzet legjobbjait s végül saját embereinek javát is, Franciaország is vissza tért a többség uralmához, végre pedig Napoleon cézárizmusához. Maguk a sansculotte-ok, az akkori negyedik rendbeliek, undorodtak meg végre a sok vértől s kívánatosabbnak találták az abszolútizmust, mint a rosszra használt népszabadságot, mely sem a rendet, sem az élet- és vagyonszabadságot garantálni nem tudta.

Erre, a többség jogának véres érvényesülésére, került a sor a commune, minden abszolútizmus s hogy a legközelebbi példával éljek, a Tisza-féle kisebbségi uralommal szemben is.

A parlamentarizmus elvét — mondtam ezt is — különben még a francia forradalom sem tagadta meg. Idéztem annak egyik szcénáját, mikor Mirabeau az akkor még kisebbségi negyedik rend embereit, kik erőszakos intézkedéseket akartak foganatba venni a hazafiak egy része ellen, azzal a híres kijelentésével némitotta el: „Csitt kisebbség!”

Pedig Mirabeau a nép embere, forradalmár volt, akinek koporsóját pár hónap mulva a nép vitte vállain a nemzet Pantheonjába.

Mégis felindultál Te is, felindultak barátaid is, mikor ma tulnyomó számu polgárság nevében tiltakoztam oktrojotok ellen Mirabeau szavaival azt kiáltottam felétek: „Csitt, kisebbség!”

Csitt, mert a magyar polgárság maga is forradalmi, küzd és forradalmakat csinált a népszabadság és emberjogokért már akkor, mikor a szocializmusnak még hire-hamva sem volt ezen földön. Ma is ez a tradíciója. Szabadságszeretet, liberalizmus, őszinte szociális érzés, a munkásság iránt is becsülés és megértés teret hatja át: nincs tehát joga senkinek sem kívánni, hogy helyét másoknak engedje át.

Mégis felzudultatok s a mi — lásd — az igazsággal világosan ellenkezik, hangoztattátok, hogy többségben vagytok.

Ha csak ennyire láttok tisztán, vajon mi cimen követeltek magatoknak a vezető szerepet? A megrémítés, a terror jogán?

Igen! Hiszen engem is így igyekeztetek meggyőzni: „már bórén fogja megtanulni többségünket”. Igazságos akarok lenni, így mondtátok ezt: „Adja Isten, ne a bórén tapasztalja meg, hogy többségben vagyunk.”

Mindenesetre köszönöm, hogy elvtársaid nem óhajtják kategorikusan bórém kicserzését s többségi elveteknek végső követelményeiben való megismertetését, de mégis — engedd meg hogy — elég hálátlanul — polgári önértékem és őszinte szociális érzésem tudatában, a szabadság, egyenlőség és testvériség szavainak nevében kérdezzem: nem tudjátok egyszerű szavazással elintézni ezt a kérdést?

Végre is a többség nálatok is csak a 2×2 kérdése s mi hogy magam vitatom a számok jogát, nem lehettek kétségek az iránt sem, hogy az eredményt kötelezőnek én is el fogom ismerni.

Nézzetek hát körül, számláljátok meg magatokat.

Különben erre sincs szükség. Elvtársad, Bujdosó János, ma mondta ma, hogy dr. Óvári Ferenc elnökké választásába nem engedhették bele, mert — bár Óvári személye ellen kifogástok nincsen, sőt az ő nagy közéleti munkásságával szemben a legnagyobb ragadtatással vagytok — nem tudjátok, hogy nem tesz-e maj választás ellen kifogást az a 800 elvtársatok, aki benneteket a nemzeti tanácsba küldött.

Tehát 800-an vagytok! Igazhititek bizonyára még ennyien s Veszprém 15 ezernyi polgárságának közepette állva, vajon volt-e hát jogom követelni annak érvényesülését?

És vajon mi jogon követelitek az egész polgárság fölötti vezetését, ha még 800 elvtársatokkal szemben sem tudjátok, hogy nem meritek képviselni saját meggyőződésüket?

Igy van, mert nem meritek vállalni a felelősséget dr. Óvári megválasztásáért, akit tulajdonképpen nem is ti választottatok meg s akinek érdemei előtt leborultok magatok is.

Nagy gyermekek játékszere vagytok tehát, de akkor — kedves jó Bélám — miért nem maradtok meg a gyermekszobában?

Valóban érdemeket szerint piritott rátok bizottsági tagtársam, Kőszeghy Antal, gazdapárti alelnök, mikor azt a felfogástokat boncolta, hogy beleegyeztek a népgyűlés nélkül való elnökválasztásba, ha szociáldemokratát választunk meg; ellenkező esetben pedig népgyűlést kívántok, mert az intézőbizottság különben sincs jogosítva elnököt választani.

Kegyetlen kérdés, de furcsa kívánságokkal szemben én is felteszem újra azt Kőszeghy Antallal együtt: mi tette volna jogosulttá, törvényessé az intézőbizottsági elnökválasztást akkor, ha az a szociáldemokratáknak kedvezett volna?

Egyébként magam is a népgyűlés mellett volnék, ha fegyelmezett elemekből állna, de mindenképp emellett volnék akkor is —, ha szociáldemokrata áll is a start mellé.

Jogot jogállamban kétféle mértékkel mérni nem lehet.

Becsületes kompromisszumról igen is lehetett szó, volt is, hiszen Neumayer Imrét, akit elnöknek jelöltetek, megválasztottuk egyik alelnöknek.

Mégis haraggal, gyűlölködő fenyegetések közben, eltávoztatok, mert dr. Óvárit választottuk meg nagy többséggel elnökké.

Robespierre, mikor a convent Danton kivégeztése miatt poszuból halálra ítélte s gunyolva kérdezték tőle: „Fojlogat Danton vére?“, joggal vágta a kárörvendők arcába: „Minek engedtetek, miért voltatok gyávák akkor?“

Lásd, Béla, ha majd a polgárság öntudatra ébred s ne adja sten, sor kerülne rá, hogy durván kivégezzék kezeteiből a hatalmat, mi is váddal illethetnétek majd: „Többség volt, miért volt gyáva, minek tűrte a kisebbség zsarnokságát akkor?“

Nos hát nem túrtuk! Nem akartuk, hogy Robespierre-rel együtt majd igazatok legyen! Annál inkább nem, mert — mint beszélemben mondtam — ez a polgárság nem reakciós, sőt köztársághű, maga is forradalmár, girondisták fajzatja. Vétkéznek, ha élreállna, hiszen legfeljebb az a különbség közte és a szociáldemokraták közt, hogy nem nemzetközi. És most még hozzáteszem: nem kommunista!

De ti csak a nemzetköziség vádja miatt haragudtatok, mert hiszen több rosszat magam sem mondtam rátok.

Felpattantál. Kikérted magadnak a gyanúsítást. Egy kissé — szólásszabadság nagyobb dicsőségére — akadályoztál is, hogy tovább beszéljek. Ki is vonultál szavaim elől a teremből. Nyilván ájt, amit mondtam. Pedig csak az igazság szokott fájni.

Határozottan tetszettel különben nekem. Örömmel állapítottam meg és most is nacionalista szívem melegeivel nyugtázom, hogy nem vagy nemzetközi. De hát — lásd Bélus — akkor nem is vagy szociáldemokrata.

Egyébként, hidd el, a nemzetköziség nem is valami nagy bűn.

1914. karácsony hetében, miután a szerbek visszavertek bennünket, a Drina mellett egy kis szerb faluban állomásoztam egy századdal. Tifusz dühöngött a faluban, napról-napra haltak a szerb gyerekek. És én egész héten, a hét minden napján, éjjel is, egyik priznicből a másikba raktam a kis apró szerbeket.

A 1915-ös offenzíva alatt is, mikor egy ideig beosztásomnál gva élet és halál ura voltam, jó néhány tiz rongyos — ügyvezetett komitácsi — életét mentettem meg, kiket az osztrák katonai kurasztériás ijedség — a la 1848. — halálra szánt. Csak az sőt nem menthettém meg, okultam rajt, a kicifrázott, ordó-éhes lentéseket, melyekkel elem hőzták a szerencsétleneiket, zsebre ragtam s a szerb mehetett hátra — internálás végett. Nem volt az bűne, legfeljebb hazáját védte.

Valami praxisom tehát van nekem is a nemzetköziségből. Hidd nem esett volna csorba rajtad, ha vádatmagadon száradni enged. Lehet a nemzetköziséget jól is értelmezni. És hiszem, hogy a nemzetközi szociáldemokrácia is így értelmezi.

Ha tisztában lettél volna eszméiddel, szelidén kitanítottál volna.

Nekem különben csak az egyoldalú nemzetköziség ellen van kifogásom. Az ellen, hogy az egész világot a szívünkre vegyük akkor, mikor elég a magunk baja s a külföldön senki sem törődik velünk. A külföldi munkás maga bőséges termelésével versenytársra, tehát *természetes ellensége* a mi munkásunknak. A nemzetköziségből tehát csak neki van haszna! Dühöng körülöttünk közel és távol a nacionalizmus.

Kedves Bélám, nem akarom, hogy félreértések férközzenek közénk s különben részemről őszintének hitt barátságunkat egyoldalú haragod megzavarja, azért nagyon kérek, tanulmányozd át eszméid irodalmát. Én azt már sokat olvastam. Nézd át az 1847. évi kommunista kiáltványt, az 1891-es erfurti és az 1903-as budapesti programot. Fizess elő a magatok szempontjából kitűnő Népszavára is.

Végre is csak pár hete tartozol az általam különben nagyra-becsült szociáldemokrata párthoz, neofita vagy, tájékozódnod kell arról, mi is hát a meggyőződésed.

Akkor azután majd vitába állhatunk, nem fog kihozni sodorodból, ha én nemzetköziséget, kommunizmust stb. elegetek. Most még azt hiszed, ezek becsületsértések. Pedig dehogyan! Nagyon tisztességes ember lehet még az, aki ceket vallja. Csak nem nyárs-polgár az illető, mint jó magam és többi polgártársaim, kiken — ha vérbeli szociáldemokratává leszel — inkább csak szánakozhatol.

Lehet az is, rájössz, hogy tulajdonképpen nem is vagy szociáldemokrata. Ez sem lesz baj.

Mindenképp hasznodra lesz a könyvek forgatása, akkor nem csak kitűnő mérnök, hanem orientált szociálista is leszel és türelmesebb ember, aki senkinek bőrét nem huzatja le azért, mert a világot megváltó szociáldemokráciában hinni nem tud.

Meg fogod tanulni azt is, hogy a szociáldemokrácia is elismeri a többségi elvet, a szólásszabadságot, még az agitáció-szabadságát is.

Eltéli például az olyan cselekedetet is, amilyen városunkban legutóbb is megtörtént. Pártom, a szerény és jószándéku kis-gazdapárt, elhelyezett a város néhány tüzletében plakátokat és jelentkező ivateket, hogy hiveket toborozzon. Néhány, magát szociáldemokratának nevező, ember egyszerűen rátámadt a kereskedőkre, hogy ha be nem vétetik a plakátokat, beverik a kirakataikat.

Vagy üdvözítő a ti tanítástok, vagy nem! Az első esetben nincs szükségetek az erőszakra, a másodikban pedig ugyis minden hiábavaló. Magyarazzátok meg ezt hiveiteknek, mert nem theoretikus elveitek, hanem az ilyen eljárás és a többség leigázására való törekvés az, mely köztünk és köztetek viszályt kelthet.

A meggyőződés szabadságát ti is valljátok, ne engedjétek, hogy ellene cselekedjenek azok, kik saját eszméikkel nincsenek eléggé tisztában.

Sokat kockáztattok, ha sokat építettetek elveitek egyedül üdvözítő voltára. Kockáztatjátok különösen a munkások nyugalmaát, kik sokat várnak majd tőletek is, az idők változásától is és esetleg lehetetlenség lesz — tulzott igényeikhez képest — eleget kapniok.

A tulzott igények teljesülésének reménye fejében ma sokan csatlakoznak hozzátok, *államtisztviselők s még — a hegedüs cigányok* is, akik kirínak soraitokból s rövidesen ott fognak hagyni benneteket, mert igényeiket ti sem tudjátok jobban kielégíteni, mint a polgárállam. Felkapaszkodnak szekeretekre s utaznak rajtá Eldorádó helyett — vigan az államesőd felé.

Vezethet más merre a mai pazarlás, a mai dologkerülés, a mai mohóság?

A vagyont, az állam teljesítő képességét, elviszi majd az ellenség: nekünk? — csak vágyaink maradnak. Nemcsak a fej-munkás, ki fog ebből az országból vándorolni, a fizikai munkás is, ha tovább is úgy folynak a dolgok, mint eddig.

Ti — úgy látszik — korteszétközként akaratlanul is kitarított proletariátust fogtok nevelni, amilyen Rómáé volt.

Az első elégedetlenség el fogja söpörni mesterkedéteket, ha a vakmerőn bizakodóknak oda nem kiáltjátok: mielőbb dologra emberek!

Magából a „szociáldemokraták vagyunk“ jelszóból nem lehet megélni.

Láttatok, hogy míg a császárok uralkodtak, nem dőltek le varázsától Jerichó falai. Most meg, miután ledőltek — nélküle, mi szükség, szabad-e, férfias-e érdemként a magatok számára kisajátítanotok?

Sokan, szegények, naívnul hisznek bennetek, mintha az elnyomatásból szabadult polgárság maga nem akarná ugyanis jóvá tenni a multak hibáit!

Más kérdés, hogy lesz-e ereje hozzá! Ha nem lesz, ezt ugyan ti sem pótolhatjátok. Tulzásaitok, a 30–70 koronás napszám alatt, legfeljebb összerogy. Hol vesztek akkor új fejős tehenet?

Nemzetközi kapcsolatokat is — úgy látszik — csődöt mond. Hiába van radikális kormányzatunk, ellenségeinket nem hatja meg. Sőt a finnyás franciák, angolok, amerikaiak már orrukat fintoritják. Prédára hagynak bennünket.

Még Németország szociáldemokrata tömegeit sem ismerik el, nem akarnak velük szóba állni, azt mondják, nem ez a német többség.

Mit várhatunk mi? Félek, hogy kormányférfiainkkal szemben künn igazságtalan ellenszenv fog megnyilvánulni s ezt jó nagy darab Magyarország fogja megélni. Igazán minden a rokonszenvtől függ. Miért nem elég jók és bölcsök az új államférfiak, hogy ezt a szempontot többre becsüljék, mint saját miniszterségüket? Ha nekik megéri ez a veszteséget, nekünk nem.

Végre is ma a *nacionalista entente akarata a döntő*. Ehhéz kell alkalmazkodnia — még a kisebbségnek is. Biztosra vehetjük, hogy ellenségeink tájékozódni fognak arról, mi itt az igazi hangulat, ki itt az igazi nép. Ezt a tájékozódást, amelyre szörnyű kíváncsi az *entente*, nem gátolhattátok meg azzal, hogy *Bartha* hadügyminisztert elküldtétok.

Belkormányzatunkban sem javultak az állapotok. A korrupció, a személyes érdekek hajhászása szinte enormis méreteket öltött. A haza önzellen szolgálatának kötelességéig ma sem tudnak felemelkedni az emberek, mikor pedig a *lenni vagy nem lenni* kérdéséről van szó. Terror mindentűt.

Az az egyetlen érdemetek pedig, hogy a forradalmat megcsináltátok s rendet tartottátok, nem jogosít benneteket arra, hogy az egyeduralmat tömegdespóciával váltsátok fel.

Különben is — lásd — a forradalmat a császárok csinálták. Tönkrevetettek bennünket. A többi már csak következmény.

Magatok sem vettétek különben észre kezdetben, hogy forradalom van: nagyszű vezérférfiaitok is felesküdtek a császár és király miniszterének.

A forradalom *emberei* valóban rendet tartottak, Bertalan-éjt sem rendeztek, — a négyéves vércsapoláshoz még csak ez hiányzott volna! — ez is igaz. De ez csak annyit jelent, hogy a munkásság — értem a legalsóbb régiókat, mert az igazi munkásról feltételezhető sem volt — nem bontott rendet.

Rége nem szokták az ilyesmit — azt i. e., hogy valaki nem rabol, nem gyilkol — érdemnek tekinteni.

Nem is érdeméről van itt szó, hanem annak bizonyosságáról csak, hogy a hazai munkásság immár egészében oly kulturfokra emelkedett, mely őt teljesjogu polgárrá teszi, akivel szemben épp ezért a renchez való alkalmazkodást, mint külön érdemet, még csak hangoztatni is sértés számba megy.

Összefortunk. Ezért is fujtuk az első napokban együtt a tüzet. És most ezért jó lenne azt együtt ki is oltani.

Sajnos, a szociáldemokráciának téves értelmezése, elveinek vizsás gyakorlati alkalmazása, sok despotikus jelenség elválaszt most már bennünket. Sokszor csak azért, mert egyes vezető emberek egynem hiúsága a megértést, az igazság érvényesülését lehetlenné teszi.

Ilyesminek meghiusítása lenne városunkban a Te feladatod, ki rendelkezel azokkal a képességekkel, azzal az önzetlenséggel, mely a viszonyok és emberek fölé tud emelkedni, mely viszont nem lát különbséget zsarnokság és zsarnokság közt, akár egy ember, akár valamely tömeg gyakorolja azt.

A Bastille lerombolásakor 1789-ben a párisi csöcselék börtönbe vetette azt az egyetlen embert, aki a szabadság napját rab-

lással beszenyezte. Pedig az csöcselék volt! A nagy eszmék járó mégis becsületes maradt.

Ma is a nagy eszmék napjait éljük. Lehetetlen, hogy eze XX. század művelt munkását meg nem ihletnék.

Könnyű tehát a dolgozók, ha hivatott kezekkel, emelke szellemmel, becsületes szívvel, pártatlan jóindulattal vezetitek azo akiknek élére álltatok.

Ne követeljete — mi címen is követelnétek? — moncoliumot magatoknak Magyarország mentőmunkájában. Egyelőre fétettétek ugyanis programotoknak a földbe — vagy késő század szoló részeit, ezért tiltakoztok például a kommunizmus kényelme emlegetése ellen, egyelőre tehát nincs köztetek és a polgárok íéles ellentét. Miért nem hagyotok, akartok hagyni mégis bennü is érvényesülni — egyelőre legalább?

Nem mindegy az, hogy azt a jót, aminél jobbat ti sem tudcsinálni, más csinálja meg — vagy más is segítse megcsinálni.

A köztársasági propaganda részére az első napokban összegyűlt Budapesten 21 millió korona, erre az egészre rátette orszá pártotok a kezét. Még a Károlyi-pártnak sem jutott belőle. M meg az erőszakra is szükségetek van? Vegyétek meg egyszer a többséget. Erőszakra semmi esetre sincs szükségetek.

Személyek és nem elvek hatalmáért folyik itt a harc.

Vigyázzatok, hogy a hazaszeretetet ne üzzétek a katakábákba, mert — emlékeztetek rá — a katakombák oltár-tüze tört már egyszer a föld alól, hogy szeretet legyen urrá a földön.

Már tulhosszura is nyulok irásom. Ne haragudj, hogy ilykáiig fárasztalak. Oly dolgok érintéséről van szó, melyeknek gyalása talán a közjónak is használ. Aztán — mint emléksze kivonultatok filippikám elől, ezért kénytelen vagyok azt így íban folytatni.

Végzek most már. Csak pár személyes természetű reflex engedj még meg.

Tisztelt elvtársad, a rokonszenves Neumayer Imre ur, azt tette ma szememre a vita levében, hogy én azért török lánca a polgárság jogai mellett, mert haragszom a munkásságra, an a megyei Nemzeti Tanácsból kibuktatott.

Tiltakozom ennek még feltevése ellen is.

Magam is iparos sorból származom. Testvéreim, közeli r naim iparos munkások.

Átétem az élet minden fázisát — a nyomortól a köz polgári jólétig — magam is. Örökös robot-munkában! Nem írem el tehát jogotokat, hogy a munkásokat ellenem védjétek. ban ismerem én bajaikat és igazságaikat is, mint akár Neum ur. Érzésben is állok hozzájuk olyan közel, mint ti. De nem gatom őket tulfüttöt reményekre, nem ámitom őket, mert már átérzem a fájdalmat, melyet a remények lehervadása mag hozni fog.

Romok között élünk. Egész nemzetgazdaságunk össze rognyi a terhek alatt. *Nem lesz itt ipar!* Ránk rohan az e világ termelése. Megöl bennünket. Miért keltsek be nem vál illuziókat?

Egyébként pedig vonzóbb, kedvesebb képet nem tudok, a komoly, józan, értelmes munkást. Oly szívesen időzöm közök. Oly szívesen küzdök is értük, csakhogy elégedettek legyenek.

Az a különbség csak köztem és köztetek, hogy én a *holna* is törődöm: ma pedig csak az ország megmentését tartom feladatnak és ezért perhorreszkálok minden hatalmi tulkapást, den oly lépést, mely a munkásokat ellenszenvessé tehetné. Száságukat csak a többi polgár szabadságával óhajtom korlátozni.

Arról pedig biztosíthatom Neumayer urat, hogy a me Nemzeti Tanácsból való kibuktatásért nem haragszom.

Tisztáztuk különben veletek együtt annak idején, hogy t donképen Szalai mozis buktatott ki. Felbérelt ellenem né lármázót, mert a szomorú napokra, a járványra s a tüze világító anyagok hiányára tekintettel hevesen elleneztem a megnyitását. El akart távolítani utjából.

Mikor e sorokat írom épp előttem fekszik két kis apró mekem bibor-piros, lázas, szenvedő arecal, a halál csontos

opogtatja már 3-ad napja rettentő gyorsan szivecskéiket. Kibir-
lik-e a szörnyű zaklatást?

Ökölbe szorul a két kezem, hogy a mozi — hetenként 20—25
alott — mégis pörög-pörög, mert olyanok a közviszonyaink, hogy
örög — vigan.

Nem haragszom én ezért, hogy is haragudnék a munkásokra!
zinte mulatni tudnék más hangulatban azon, hogy a tőkés — a
szdag mózis — másképp találta meg ügyesen az utat arra, hogy
szertes-szolgálatába állítsa a maga önző érdekeiért azokat, a mun-
sokot, akik különben született ellenségei, — az ellen; aki nem
szegény nép mulatságát és egészségét akarta elrontani, inkább
gitségükre sietett.

Egy kis történelmi miniatúr ez, *adalék* a helybeli szociál-
demokrácia történetéhez, érdekes kuriózum számomra. Tapasztalat;
ncs! Hála és nem harag jár érte.

Ilyen kuriózum az is, hogy én voltam egyike azoknak, akik
törvényhatóság termében a leghangosabban hirdették, hogy a
gyei Nemzeti Tanácsba ne csak a megyebizottság tagjai, hanem
munkások is bevonassanak. Én indítványoztam a választó nép-
üléseket is.

Csak természetes tehát, hogy a munkások rámhízártak és
pen engem buktattak ki — a régi 48-ast — a delegáltak közül.

Csemege volt ez is számomra, ki a néplétek érdekességeit
ndig élvezettel tanulmányoztam. Ezt is érdekesnek találtam.
ilattam rajta.

Azon még jobban, hogy pl. Boskovitz ur, a munkapárt néhai
rtese, viszont bekerült az aktív forradalmárok közé. Ez is rend-
h van.

Hidd el, kedves Bélám, én állások után nem vágyódom, füg-
tlen pályámat annyira szeretem, hogy nem izgat, vajjon választás
án elnyerek-e vagy sem valami kegyet. Ismerem a népszeszélyt.
t is tudom, mily könnyű a népet félrevézetni. Csalódások tehát
m érhetnek s utamról sem tántorítanak le, mert ez az út — azt
zem — akármiféle gondolatok is, a közjó őszinte szolgálata
n az igazság felé törekszik. Végcélja: hazaszerető lelkem meg-
lúgtatása.

Érre használom karcolgató kis tollamat is, melyet jobban
éretnek mint *egyéb* emberi hiúságokat.

le Volt idő különben, mikor egyben-másban a ti igazságtokért
edöttem. Most ti vétkeztek az igazság ellen, mikor avult recept
rint a többségen zsarnokoskodni akartok s mert könnyen nem
lgy, a terror gyűlölete fénylik szemeitekben. Most tehát veletek
ok szemben, tollamat is nektek szegezem.

Ki tudja, hogy erre a tollra nem lesz-e, ha nektek — haragos
éreknek — nem is, munkás testvéreinknek szüksége még valaha?

Oktalan és igaztalan gyűlölködéssel miért akarjátok hát tom-
pítani a hegyét?

Térjétek jó utra! *Ábrándjaitokból vissza a szürkébb, de bol-
dogitóbb — valóságba.* Tanaitok különben is csak a *kapitalisták
ellen* izgatnak benneteket. Izguljatok! De ne tévesszétek össze a
nagyfőkével a *kispolgári rendet*, mely természetes szövetségesetek.

Tudjátok, mi a polgári rend?

Proudhon szavait idézem: „minden idők legbátrabb és leg-
önzetlenebb forradalmára; ez rakta le a XIX. század fejlődésének
s nagy embereszméinek alapelveit is; *tudása és anyagi ereje nélkül*
fejlődés nem lehetséges.”

Az a *Proudhon* mondta ezt, aki szintén *tűzön akarta elégetni
a tulajdont* s aki *Napoleon* hercegnek, mikor kérdezte tőle, hogy
„*kedves Proudhon tulajdonképpen milyen társadalomról álmodik?*”,
— azt felelte: „*olyanról, melyben engem mint konzervatívot le-
fejeznek*”.

Ti mégis a szegény polgárság bordáit döngélték.

Veszprémbe, higgyétek el, *az ilyen szocializmus* számára nin-
csen talaj. Nincs itt még kapitalista vörösposztó sem, mert ami
nagy vagyon van, azt nem a munkásság izzadságából, verejtékéből
szűrték össze, az tisztára *történelmi képződmény*.

De még ezt is megkapják majd igazságos mérték szerint a
kiseberek.

Különben az egész kis béka-egérharcot nem sokra értékelem.
Oly mindegy az, hogy ki a veszprémi nemzeti tanács elnöke s
hogy egyáltalán létezik-e az egész tanács. Én nem is szeretem,
hogy létezik. Az örökös parlamentesdi elvon bennünk a munká-
tól, a becsületes egyszerű emberekből nagyzó, pathetikus állam-
férfi-embriókat nevel anélkül, hogy azok megnőni is tudnának vala-
mikor. Kellemetlen kijózanodás lehet a dolog vége, mert a társa-
dalmi gravitáció végre mégis csak mindenkit visszaszorít majd arra
a helyre, ahová fajsulya szerint való.

Leszünk megint egyszerű kis ügyvédek, mérnökök, munkások
stb., mint voltunk azelőtt.

Nagy feneket nem is ezért kerítettem a dolognak és semmi
esetre sem egyéni érzékenységből, hanem csak azért, mert álta-
lános körkép az, amit elemeztem s így bacillusainak mikroszkóp
alá helyezése általános érdeket érint.

Egyébként tarts meg baráti szeretetben. Erre kér

Veszprém, 1918. dec. 15-én

régi barátod:

Dr. RUPERT REZSŐ
ügyvéd.